

ejus, quo possit sanari vulnus quod infligit inimicus? Ita ne fieret aliqua plaga, quæ scientiam nostram lateret archiatri, cui nequaquam artis suæ peritia provideret? Et si placet aperiamus scholam medicorum nostram, & à principio canonis & vlnorum & medicaminum species requiramus. Et ecce in limine ipsius scholæ occurrunt illi feminis carnalis auctores, qui venenato serpentis ore percussis, non statim perpetua pœnæ mortis additi sunt, sed egesti de paradisi deliciis, id est, de Ecclesiæ libertate, & sacri communionis mysterii, ideo temporaliter sub typo mœroris tribulationisque damnati sunt, ut malagmate pœnitentiæ sanarentur, & ulque eo à ligno vitæ, id est Christi participio exiles fierent: donec ad illam, aut per romphæam, id est, ignitam martyrii passionem, aut per Cherubim Domini, qui interpretatur multitudo scientiæ commeatent. De quibus nunc per singula non est temporis loqui.

Quid vero ille fraticida, cui ob mandatum signum imponit, ne ab aliquo possit occidi? Non vult enim mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat. Non longe ab his distat ille princeps patrum, qui primus credidit: & reputatum est illi ad iustitiam, qui captum ab hostili legione filium fratris, assumpta vernaculorum turba eripuit, quem postmodum de Sodomæ plaga, id est, de incendio gehennæ, habito cum divina maiestate colloquio, hunc liberationis suæ merito liberavit.

Et tu ergo assume vernaculorum turbam, id est, proprio opere tuo non alieno, fratri auxilium præsta captivo. Loquere cum Domino, hoc est ora, ad opus eorum accingere qui stuprum sororis in alienigenarum manibus incidentis, non solum horruerunt, verumetiam vindicaverunt. Require tamen qui ultores fuerit peccati. Nonne Simeon atque Levi? Et tu qui ex tribu Levi es, qui Ecclesiastico seruis officio (Simeon autem obediens interpretatur:) tu ergo qui obediens fuisti Dei voluntati, inobedientem animam liberare aut vindicare cur cessas? Anima enim fratris soror tua est: quam si passus fueris alienigenis servire, peccasti.

Sed dicis forsitan, Levita est ille qui cecidit, non potest ei jam remediū medicina conferri. Erras frater, erras, recurre ad scholam medicorum. Ecce in secundo loco, id est Exodi libro, ubi totius populi vulnus plagaque describitur, etiam Levitæ peccata referuntur, qui priores ad correptionem legiflatoris, emendati esse perhibentur: & non tam in eis peccati crimen arguitur, quam velox conversio in pœnitentiæ celeritate laudatur. Cui rei simile etiam in Ezechiele Dominus noster dicit de Levitis: Qui primi à me exierunt, cum errasset Israel. Ipse quoque pontifex ad suggestionem populi idolum fabricavit, pro quo orante Moysè, fraterno liberato auxilio. Sed dicis forsitan: adhuc nec levitæ sanctificati erant, nec pontifex consecratus, cum istius mali crimen commissum est.

Non contradico peritiæ tuæ, quam ex scripturarum voluminibus concepisti. Tamen sic possem respondere tibi secundum Apostolicam sententiam, qua loquitur ad Hebræos: quia in Abraham lumbis latens Levi, decimas à Melchisedec accepit & dedit. Aut ipse Aaron, quid tibi minus videtur habuisse de pontificali honore vel gradu, cum Ægyptios signis percussit horrendis, & egredere nocte cum populo, & sanctum pascha celebraverit? Scimus autem quia sine sacerdotem pascha non potest celebrari. Sed prætermisissis his interrogare te volo: quid erat Aaron, cum adversus Moysen invidiæ livore percussus, iuncta sibi Maria, murmuravit?

At fortasse dicas: minus est invidia quam fornicatio. Lege ergo beatum Apostolum, qui dicit: Neque fornicarii, neque invidi, neque maledici, neque avari, neque detractores, regnum Dei consequentur. Vides ubi velut æqualia sibi similiaque junguntur: quæ ad cœlorum regna non subeunt. Et advertite cuius pœnæ sententiam mereatur invidia: pro qua prophetilla Maria lepræ fœditate percussit: vel cuius avaritia, pro qua Giezi Helisæi minister simili sorte damnatur. Tu ergo qui avarum non detestaris, qui invidum non refugis: fornicatorem fratrem, & ad tempus ruentem, æternæ mortis pœnâ condemnas? Nec ideo hoc dicimus: ut peccandi frenâ laxemus: Sed advertat quisquis hæc legerit, quia non viventibus loquimur, sed mortuorum consolamur. Denique resurgat: & videbis, quia statim ei trademus psalmistæ verbum dicentis: Virga tua & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.

Accipiat ergo virgam correptionis, & baculum quo su-

stentari possit infirmus, ita enim intelligimus Apostolum: Quia neque invidi, neque fornicatores, neque avari, neque aliena appetentes, regnum Dei possidebunt: id est, quos in hoc vitio tempus recessus invenierit. Quia alibi Dominus dicit: Unumquemque in viis suis iudicabo. Et ipse Apostolus ait: Quales antea fuerint, nihil mea interest. Et in Epistola sua beatus Joannes, orari mandat pro fratre qui non habet peccatum ulque ad mortem. Credo qui non ulque ad extremum vitæ finem, peccatorum suorum malis fuerit subiectus. Nam de Levitis, quod superius dixerat non eos fuisse sanctificatos, qui tamen peccatis fuerat polluti, quid tibi videtur illud in beati Esdræ libris: ubi reversi de captivitate Babylonis, & restructis nuper Templi Domini fundamentis: non solum plebs vulgi, verum & sacerdotalis familia: & illius Jesu magni, inventur moribus alienigenis, hoc est Syris, Idumæis, Moabitibus & Ammonitis esse permixta: Qui tamen omnes peccati ejusdem accipientes consilium Esdræ: & rejicientes mulierum alienigenarum consortia, forde caruerunt. Unde vides, quia sicut peccati contagione maculamur, in expulsiōne ejus abluimur.

CENSURA EPISTOLÆ SEQUENTIS.

Ipsa phrasis indicat hanc ejusdem auctoris esse, cujus est quæ proximè præcessit, nempe Paulini.

HORTATUR MILITEM SÆCULI, ut Christo militet.

ET si ignotus tibi sim facie, jam tamen te corde cognovi: quia filius meus in Domino charissimus Victor, referens mihi religiosam vitam tuam: fecit ut te (quamvis absentem) cognoscerem & sicut consortem futurum in Christo diligere inciperem. Retulit enim mihi quomodo & in militia seculari (in qua adhuc tu teneris) socius & secutor contubernii tui fuerit. Unde magis præsumpsi scribere ad te per ipsum. Spero etenim te ex eadem via ad viam nostram esse venturum. Quandoquidem istum de tuis sociis ad nos præmisisti: quem pro pignore tuo Ecclesia tenet, ut te post eum capiat. Nihil enim est benedictæ fili, quod possit aut debeat præferri ei, qui est verus Dominus, & verus pater & imperator æternus. Cui enim rectius vitam nostram impendimus, quam illi à quo accepimus, & cui eam usque in finem debemus? quia ipsius beneficio vivimus. Si tamen in hoc sæculo ipsi militaverimus, tunc ad ipsum transire merebimur.

Quod si magis dilexerimus hoc sæculum, & maluerimus Cæsari militare quam Christo: postea non ad Christum, sed ad gehennam transferemur: ubi principum hujus sæculi vertitur causa. Ideo nec affectum, nec patriam, nec honores, nec divitias Deo præferre debemus: quia scriptum est: Præterit hujus mundi figura. Et, qui hunc mundum dilexerit, cum ipso & peribunt. Ideo ipse Dominus in Evangelio contestatur & dicit: Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam & sequitur me, non potest meus esse discipulus.

De divitiis autem sæculi hujus, quas quidam pro summo bono & necessario amplectuntur & diligunt, ita dicit: Quia non proderunt thesauri iniqui: iustitia autem eripit à morte. Et iterum per Prophetam dicitur: Exterminati sunt omnes qui exaltati fuerant auro & argento. In Evangelio quoque clamatur atque prædamnat divites sæculi, dicens: Vae vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram. Vae vobis qui saturati estis, quia esurietis. Vae vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis. Noli ergo diutius diligere hunc mundum, neque militiam ejus, quia secundum scripturam auctoritatem inimicus Dei est, quicumque est amicus sæculi. Et qui militat gladio, mortis minister est. Qui autem suum vel alienum sanguinem fundit, hic recipiet fructum stipendiorum. Aut enim exitii mortis tenebitur reus, aut criminis. Quia necesse est, ut miles in bello, in quo tamen non tam pro se quam pro alio dimicet, aut suam mortem victus inveniat, aut mortis causam victor acquirat: quia victor esse non poterit, si effusor sanguinis ante non fuerit. Ideo dicit Dominus: Non potestis duobus Dominis servire. Sed quia uni Deo servientem est, facile potest discerni: cui potius serviri debeat: Deo an mammonæ, Christo an Cæsari: cum ipse Cæsar Christi servus studeat esse: ut aliquarum gentium rex esse merea-

tur. Neque enim quicumque rex terrenus, totius terræ Dominus est. Christus autem totius mundi rex est: quia omnia per ipsum facta sunt: & sine ipso factum est nihil. Et ipse est rex regum, & Dominus dominantium: & in terris, & in mari, & in abyssiis omnia quæ vult facit.

Hunc igitur sequamur: huic militemus: cui conjunctus nunquam disjungitur miles, qui militantibus sibi, gloriam vitæ æternæ, honorem regni cœlestis, & divitias hereditatis suæ, & divinæ cognitionis consortium perenne largitur. Scriptum est autem: Qui pecuniam diligit, non justificabitur: & qui terrenas possessiones concupiscit, in illis (sicut scriptum est) implanabitur. Nam in Ecclesiastico per Salomonem loquitur divina sapientia: Quia multi periclitati sunt auri causa: & facta est in facie illius perditio ipsorum. Lignum, inquit, offensiois ejus est aurum: & deicit illos qui sectantur illum. Sed non omnis nisi imprudens dispriet in illo. Quamobrem fuge ab illo filii, sicut à facie serpentis, credens Christo: qui in Evangelio testatur omnibus hominibus: Quia non in abundantia cujusquam vita ejus est, ex his quæ possidet.

Sed te forsitan atatis tuæ fiducia, & stipes dignitatum, vel divitiarum augmenta sollicitant, ut dicas: adhuc juvenis sum, est nunc tempus ut parumper militem, & uxorem ducam, & filios habeam, & postea Deo serviam. Ad hæc tibi respondet: non ego, sed Dominus: qui loquitur in Prophetis & Apostolis suis: & sapiens dicit: Ne tardaveris converti ad Dominum, nec differas de die in diem, ne subito veniat ira illius. In Evangelio autem quo ardore proferendum sit ad conversionem, ostendit cum dicit: A diebus autem Joannis usque in hodiernum diem, vim patitur regnum cœlorum: & qui vim faciunt, rapiunt illud. Talis violentia Deo grata est, quæ neminem concutit, nullius damno committitur. In hanc rapinam manus tuas verte, quæ crimen non habet & confert salutem.

Et quid tibi militarium stipendiorum curationes, cum invidia violentiæ curare: cum forsitan pro tua honestate etiam debitorum moderatus exactor sis? cum sine cujusquam invidia, & cum Dei gratia possis esse violentus: ut raptas regnum cœlorum: quod sibi auferri patitur, & gaudet Christus invadi: qui pro abundantia charitatis & potentie suæ cæpax est largiendi quod tenet, & quod donaverit obtinendi. Nam quando sanctis suis in regno suo regnare concesserit: ipse regnabit in illis quos confortes regni cœlestis assumpserit. Scriptum est enim: Et regnum Dei cum sanctis fore: & ipsos sanctos esse regnum Dei: quod propitio Deo cum conversus fueris, & legendo cognosces, & credendo intelliges. De atatis autem flore primo quis audeat gloriari? Admonet divina scriptura, dicens: Omnis caro fœnum est, & omnis claritas ejus, ut flos fœni. Aruit fœnum & flos decidit: sermo autem Domini manet in æternum. Ideo propheta, illa potius in quibus æterna corporis redivi gloria post resurrectionem posse manere, desiderans elamat: Quam amabilia sunt tabernacula tua Domine virtutum, concupiscit & deficit anima mea in atria Domini.

Et de vinculis conjugalibus & ceteris temporalium rerum tam spinosis quam inanibus curis, Apostolus (in quo Christus loquitur) admonet, ne in longum hujus sæculi tempus irrita vota mittamus: & cognoscere nos jubet, quia tempus brevium est: & dicit, Reliquum est ut qui habent uxores, tanquam non habentes sint: & qui flent, tanquam non flentes: & qui gaudent, tanquam non gaudentes: & qui emunt, tanquam non possidentes: & qui utuntur hoc mundo, tanquam non utentes. Quod cum dicit: ostendit liberos non debere implicari: quandoquidem liberari suadeat impeditos. Si ergo jam forsitan alligatus es uxori: noli querere solutionem. Quod si adhuc liber es ab uxore, noli querere implicationem. Non enim Apostolus propter conjugii condemnationem hoc dicit: quandoquidem hujus fœderis religionem, magno Christi & Ecclesiæ sacramento comparat: sed propter instantem necessitatem bonum esse asserens hominem sic esse quemadmodum ipse erat. Volo, inquit, vos sine sollicitudine esse: hoc est, ut nihil præter Deum & salutem nostram cogitemus. Nam uxor & filii, quamquam & ipsa divinitus nobis pignora data sint, tamen gravissimum curarum onera sunt. Unde idem Apostolus ait, Quia tribulationem carnis habebunt hujusmodi: quia necessitudines nostræ carnales, quanto chariores nobis sunt, tanto magis nos discruciant & fatigant. Nam uxore accepta, primum optantur filii, & si non susci-

piuntur, sterilitas lugetur: si suscipiuntur, orbitas timeretur. Ac proinde nunquam in carnalibus affectionibus, ita requiescit animus, ut cruciatu careat, dum necessitudines suas, aut bonas amat cum amittendi metu, aut malas odit cum amittendi voto: in utroque miseris sustinendis semper obnoxius. Miser est enim qui uxorem bonam perdit, miserior qui malam possidet. Inter hæc duo accidentia, satis facilius est qui utrumque non novit.

Similiter & de filiis: sapissime enim sunt miserimi parentes, vel qui amabiles habent quibus orbantur, vel qui tales habent, ut non habentibus invidere cogantur. Audi ergo fili mi & inclina aurem tuam mihi, & dirumpe omnia vincula tua quæcumque in hoc sæculo te implicatum tenent: commuta in melius militiam, ut æterno regi incipias militare. Et nunc ut audio, qui adjutor & tutor es civium, has comes Christi. Deinde in hac militia soletis in votis habere hanc officii promotionem, ut protectores efficiamini. Si autem Deo te probaveris, ipsum Deum incipies habere protectorem. Vide ad qualem militiam te invito collegam: ut quod homini esse optas, hoc tibi Deus sit. Quem si ceperis sequi: & in ejus comitiva inceperis militare, finis militiæ tuæ erit regnum, non terræ & temporis, sed æternitatis & cœli.

CENSURA EPISTOLÆ SEQUENTIS.

Stylus est non alicujus recentioris, Apparet fragmentum esse excerptum ex commentariis alicujus: nam & abruptum est initium, & similiter desinit ut incipit. Neque vixit cur quisquam hoc existimaret Hieronymo tribuendum, nisi forte deceptus hac conjectura, quod interpretatur aliquot voces Hebraicas.

† DE DECEM TENTATIONIBUS populi Israëlitici.

† Vide istas in Appendice 7 omi 11. no. 12. editio.

HÆC sunt verba quæ locutus est Moyses ad omnem Israel in transitu Jordanis, in solitudine campestri: contra mare rubrum inter Pharan, & Tophel & Laban & Hazeroth & auri abundantiam: undecim dierum iter de Horeb ad montem Seir usque Cades barne.

Hæc sunt verba quibus corripuit Moyses filios Israel pro decem tentationibus quibus Dominum tentaverunt. Unde Dominus in libro numerorum dicit: Attamen omnes homines qui viderunt majestatem meam, & signa quæ feci in Ægypto, & in solitudine, & tentaverunt me jam per decem vices, nec obediunt voci meæ: non vident terram pro qua juravi patribus ipsorum. Quas tentationes hic breviter & obscurè Moyses enumerat, dicens: In solitudine, in qua ostendit eos pro aqua penuria duabus vicibus tentasse Dominum.

De prima tentatione ita in Exodo legitur: Jurgatus populus contra Moysen ait: Da nobis aquam ut bibamus. Quibus respondit Moyses: Quid jurgamini contra me: cur tentatis Dominum.

De secunda tentatione ita in libro numerorum dicitur: Cumque indigeret aqua populus & cætera, usque ad eum locum in quo ait: Hæc est aqua contradictionis, ubi jurgati sunt filii Israel contra Dominum, & sanctificatus est in eis.

Tertia tentatio continetur in eo quod ait: In campestri contra mare rubrum: in quo loco murmurasse dicuntur contra Dominum: quia perimendos Ægyptios esse Moysi non crederunt, sibi de verbo Domini dicenti: sed potius eos se subsequi timuerunt. Unde dicitur in psalmo: Patres nostri non intellexerunt mirabilia, & cætera.

Quarta & quinta tentatio continetur in eo quod ait: Inter Pharan & Tophel & Laban. Pharan interpretatur, onager. Tophel, stultitia. Laban, album. Quod ita intelligitur: quia similes onagro facti filii Israel stulte egerunt tentantes Dominum duabus vicibus, super albo, id est, super manna? Manna vero album dicitur: ut est illud Exodi: Appellavitque domus Israel nomen ejus Man, quod erat quasi semen coriandri album. Una tentatio fuit super eodem manna: sicut in exodo dicitur: Hic est sermo quem præcepit Dominus: colligat ex eo unusquisque quantum sufficit ad vescendum. Et post pauca: Dixit ad eos Moyses, nullus ex eo reservet in mane. Qui non audierunt eum, sed dimiserunt eum.

ex eo quidam usque mane. Altera fuit tentatio, de qua post pauca in eodem loco dicitur: Sex diebus colligite: in die autem septima sabbatum est Domini, idcirco non invenitur. Venit autem septima dies: & egressi de populo ut colligerent, non invenerunt. Dixit autem Dominus ad Moysen: usquequo non vultis servare mandata mea & legem meam? & cetera.

Sexta tentatio continetur in eo quod ait, & Hazeroth. Hazeroth vero civitas est solitudini vicina, & interpretatur villa: in cuius territorio, id est, in sepulchris concupiscentia, facta fuisse legitur secunda tentatio carni, in qua etiam prima tentatio carni completur. De prima ita in libro Exodi legitur: Dixerunt Moyses & Aaron ad omnes filios Israel: Vespere scietis quod Dominus eduxerit vos de terra Aegypti, & mane videbitis gloriam Domini. Audivit enim murmur vestrum, nec contra nos est murmur vestrum, sed contra Dominum. Et post pauca. Locutus est Dominus ad Moysen, dicens: Audivi murmuraciones filiorum Israel: Loquere ad eos: Vespere comedetis carnes, & mane saturabimini panibus, scietisque quod ego sum Dominus Deus vester. Factum est ergo vespere, & conscendens cornu aperuit castra.

De septima autem tentatione in Numeris dicitur: Interea ortum est murmur populi, quasi dolentium pro labore contra Dominum. Quod cum audisset iratus est, & accensus ignis Domini devoravit extremam partem castrorum. Et post pauca: Sanctificamini, cras etenim comedetis carnes. Ego autem audivi vos dicere, quis dabit nobis escas carni? Bene nobis erat in Aegypto. Dominus enim dabit vobis carnes & comedetis, non uno die nec duobus vel quinque, aut decem, aut viginti quidem: sed usque ad mensum dierum, donec exeat per nares vestras, & vertatur in nauseam, eo quod repuleritis Dominum, qui in medio vestri est: & svereritis coram eo, dicentes: Quare egressi sumus de Aegypto? Item paulo post: Adhuc carnes erant inter dentes eorum: nec defecerat huiusmodi cibus: & ecce furor Domini concitatus in populum, percussit eum plaga magna nimis.

Octava tentatio continetur in eo quod ait: Ubi auri est plurimum. Notandum namque quod in Hebraeo, & abundantia auri habeatur. Abundantia auri intelligitur vitulus aureus, quem fabricati sunt filii Israel sibi in Deos, morante Moysen cum Domino in monte Sinai. Idcirco abundantia auri dicitur, quia in idolo moles omnium peccatorum consistit, & idolum pro omnibus peccatis abundat.

Nona tentatio continetur in eo quod ait: Undecim diebus de Horeb per viam montis Seir. Quod in Hebraeo ita habetur: Undecim dierum iter de Horeb ad montem Seir. Fabricato itaque in Horeb idolo, undecimo die venerunt ad montem Seir, qui est in suburbano civitatis Cades barne, ubi filii Israel tentaverunt Dominum: sicut in libro Numerorum scribitur: Usquequo multitudo haec pessima murmurat contra me? Querelas filiorum Israel audivi. Dic ergo eis: Vi-vo ego dicit Dominus: sicut locuti estis audiente me, sic faciam vobis. In solitudine hac jacebunt cadavera vestra. Et post paululum: Juxta numerum quadraginta dierum quibus consideratis terram, annus pro die computabitur: quadraginta annis recipietis iniquitates vestras, & scietis ultionem meam, quoniam sicut locutus sum, sic faciam omni multitudini huic pessimae: quae consurrexit adversum me: in solitudine hac morietur & deficiet. Item: Locutus est Moyses universa haec ad filios Israel, & luxit populus nimis: & ecce mane primo surgentes ascenderunt verticem montis, & dixerunt: Parati sumus ascendere ad locum, de quo locutus est Dominus, quia peccavimus. Quibus Moyses: Cur, inquit, transgredimini verbum Domini, quod vobis non cedit in prosperum? Nolite ascendere, non enim est Dominus in medio vestrum, ne corruiatis coram inimicis vestris. Itemque post pauca: At illi contenebrati ascenderunt in verticem montis. Arca autem testamenti Domini & Moyses non recesserunt de castris. Descendit Amalechites & Chanaanus qui habitabat in monte, & percussit eos atque concidens percussit eos usque Horma. Mons iste, in quo Amalechites & Chanaanus habitare dicuntur, mons Seir intelligitur, sicut in Deuteronomio scribitur: Itaque egressus Amorraus qui habitabat in montibus, & obviam veniens persecutus est vos: sicut solent apes persequi, & cecidit de Seir usque Horma.

Decima tentatio continetur in eo quod ait, usque Cades

barne. Haec tentatio fuit in Cades barne. Unde Moyses misit exploratores ad considerandam terram Chanaan: sicut in libro Numerorum dicitur. Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: Mitte viros qui considerent terram Chanaan, quam daturus sum filiis Israel, & cetera. Et paulo post. Et dixit Dominus ad Moysen: Usquequo detrahet mihi populus iste? quo usque non credent mihi in omnibus signis quae feci coram eis? seriam igitur eos pestilentia atque consumam: te autem faciam in gentem magnam. Iterum post paululum: Attamen omnes homines qui viderunt majestatem meam, & omnia quae feci in Aegypto & in solitudine, & tentaverunt me & cetera, non videbunt terram pro qua juravi patribus eorum: nec quisquam ex illis qui detraxit mihi, intuebitur eam. Nec moveatur quis quod a deserto Pharan non de Cades barne Moyses exploratores misit. Cades enim barne ipsa est Pharan: quod in libro Josue ita dicitur: Locutus est Capher ad Josue: Nosti quid locutus sit Deus ad Moysen hominem Dei de me & de te in Cades barne? Quadraginta annorum eram quando me misit Moyses famulus Domini ad terram considerandam.

CENSURA EPISTOLAE SEQUENTIS.

Apparet hoc fragmentum esse ex Homiliis alicujus in psalmos mysticos: certe nihil habet Hieronymianum.

EXPLANATIO IN PSALMUM XLI.

OMNE psalterium sagaci mente perlustrans: nusquam invenio quod filii Chore aliquid triste cantaverint. Semper in psalmis eorum leta sunt & jucunda: semper terrenis humilibusque contemptis, caelestia & aeterna desiderant: congruentes interpretationi nominis sui. Siquidem Chore interpretatur calvitias. Quia ergo Dominus noster in loco calvariae crucifixus est & sepultus, quicumque in cruce ejus credunt & in resurrectione, in filii Chore, id est, filii Calvariae nominantur. Super qua Calvaria Dominus noster Jesus post resurrectionem ad caelorum regna ascendens, irridentur a parvulis & ab incredulis Judaeorum. Sed Eliseum irridentes urti comederunt. Hoc de titulo scriptum dixisse sufficiat: nunc ad psalmi principium revertamur. Sicut cervus desiderat ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te Deus. Cervorum natura est ut serpentum venena contemnant: quin potius naribus suis eos extrahunt de cavernis: ut interficiant atque dilacerent. Cum venenum coepit intrinsecus aestuare, & quamvis eos non possit occidere: tamen sitis ardorem & incendium tolerat: tunc illi fontes desiderant, & purissimis aquis, ferventia venena restinguunt.

Quomodo itaque illi cervi desiderant fontes aquarum: ita illi qui de Aegypto & de saeculo recedentes interfecerunt Pharaonem in aquis suis: & omnem exercitum ejus in baptismo necaverunt: post interfectionem diaboli, desiderant fontes Ecclesiae, Patrem & Filium & Spiritum sanctum. De patre quod sit fons, scribitur in Jeremia: Me dimiserunt fontem aquae vivae, & foderunt sibi lacus detritos, qui non possunt aquam continere. De filio quodam in loco legitur: Dereliquerunt fontem sapientiae. Porro de Spiritu sancto: Qui biberit de aqua, quam ego dederam ei, fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam: statim exponitur Evangelista dicente: quod ex Spiritu sancto sermo fuerit salvatoris.

Ex quo manifestissime liquet tres in Ecclesia fontes esse trinitatis mysterium. Hos desiderat anima credentis: hos desiderat anima baptizantis, & dicit: Sitivit anima mea in Deum fontem vivum. Non enim leviter videre voluit Deum: sed toto desiderabat ardore, toto sitivit incendio, antequam baptismum consequeretur. Loquebantur inter se invicem atque dicebant: Quando veniam & apparebo ante faciem Domini? Ecce fratres demum impletum est, quod petebam: Venerunt & steterunt ante faciem Dei: apparuerunt ante faciem altaris, & mysterium intellexerunt. Hoc enim non merentur videre, nisi illi qui ex conscientia, & ex imo proferunt corde memorantes: Fuerunt mihi lachrymae meae panes die ac nocte. Per omnem enim quadragiesimam vacaverunt orationi atque jejuniis: in sacco & cinere dormierunt, futuram vitam peccatorum suorum confessione quaerentes. Sed quia fuderunt lachrymas & fuerunt tristes, dicitur eis: Qui seminant in lachrymis, in gaudio metent. Et, beati lugentes,

quoniam ipsi consolabuntur. Pro quibus universis, cum illis diabolus insultaret & diceret: Ubi est Deus tuus? admitti & in vitali fonte renati, confidenter loquuntur: Transibo in locum tabernaculi admirabilis, usque ad domum Dei.

Domus Dei Ecclesia est: hoc est admirabile tabernaculum: quia habitat in eo vox exultationis & confessionis & sonus epulantis. Gaudet quippe sub fide & consecutione vitae aeternae, quam fratres nostri nunc accipere meruerunt, ut angeli in caelis omnesque virtutes. Si enim super uno peccatore agente poenitentiam, & in una ovicula morbida quae pastoris humeris est recepta, gaudet angeli atque laetantur: quanto magis in tot fratribus in tali gurgite renatis atque mundatis, universa exultant regna caelorum, videntia homines veteri peccatorum labe purgatos suo incolatui preparari?

Dicite ergo qui Christum nunc induti estis, & ductum nostrum sequentes, qui quasi pisciculus hamo, ita sermone Dei de gurgite saeculi istius sublevamini: in nobis rerum natura mutata est. Pisces enim qui de mari extracti fuerunt, moriuntur. Nos autem ideo Apostoli de mundi istius mari extraxerunt atque piscati sunt: ut vivi ex mortuis fieremus. Quamdiu eramus in hoc saeculo, oculi nostri in profundo, & vita nostra versabatur in caeno: postquam de fluctibus crepti fuimus, cepimus solem videre, cepimus verum lumen aspiceret, & praenimio gaudio conturbati, ad animam nostram dicimus: Spera in Deo, quoniam confitebor illi: salutem vultus mei & Deus meus. Et deinceps. Propterea memor ero tui de terra Jordanis & Hermonim a monte modico. Abyssus abyssum invocat. Et nos de terra Jordanis, id est de flumine ubi Dominus baptizatus est, & Hermonim: hoc est de saeculo hujus maledictione, quoniam Hermon interpretatur anathema, & de monte modico hujus mundi: quamvis enim aliquis sanctus sit: dum in isto versatur saeculo, non est in monte grandis atque sublimi: sed in monte modico atque humili, clamamus ad Dominum, & profundum ipsius scripturarum sensum de aliis scripturarum testimoniis interpretamur. Quidquid in abscondito veteris testamenti non possumus invenire, hoc de abscondito novi Testamenti solvimus in voce cataractarum Dei, hoc est prophetarum ipsius & Apostolorum. Omnia excelsa Domini, & fluctus ipsius, & impetus fluminis qui laticant civitatem Dei, super nos transierunt in Christo Jesu, cui est honor & gloria in saecula saeculorum. Amen.

CENSURA EPISTOLAE SEQUENTIS.

Ejusdem est farina, cum homilia qua proxime praecessit, & eundem capit auctorem.

EXPLANATIO IN PSALMUM CXVII.

IN omni psalmo Dominus noster Jesus Christus prophatur atque canitur. Siquidem ipse habet clavem David quae aperit & nemo claudit, claudit & nemo aperit: Sed praecipue in centesimo decimo septimo psalmo, qui nunc psallendo lectus est resurrectionis mysterium praedicatur. Hic enim psalmus, in quo a Spiritu sancto praesignati vocantur ad confitendum Domino in laude: vel ad confessionem gentium veri Israelitae in poenitentia veri sacerdotis Aaron domus, quod est in Ecclesia: sive generaliter omnes timentes Deum recte pro tantis muneribus pietatis patris qui filio suo non peperit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, a confessione incipitur. Quoniam bonus, quoniam in saeculum misericordia ejus. Quis enim nostrum poterit esse considerans ea quae in eo quotidie exultans canit Ecclesia: hoc est passionem Domini Salvatoris, resurrectionem sive ascensionem: & non magis erumpat in voce, compos illorum parvulorum effectus, Domino cum ramis & palmis exultantium: O Domine salvos nos fac, o Domine bene prosperare. Unde & ipse victor ad patrem ascendens imperat angelis, dicens: Aperite mihi portas justitiae: & ingressus in eas confitebor Domino. Haec sunt portae, de quibus in vicesimo tertio psalmo inter se invicem angeli loquebantur, ingressum Domino praeparantes. Levate portas principes vestras, & elevamini portae aeternales, & introibit rex gloria. Sed pulchre levati jubentur portae, & in sublime erigi. Siquidem juxta dispen-

sationem carnis, & mysterium & victoriam crucis, major regreditur ad caelos, quam ad terras venerat. Haec porta Domini, iusti intrabunt per eam. Per hanc portam ingressus est Petrus, ingressus est Paulus, ingressi sunt omnes Apostoli, ingressi sunt & martyres, & quotidie sancti quique ingrediuntur. Per hanc portam primus latro cum Domino ingressus est.

Habetote fiduciam, & vos sperate similia. Sic enim ipse Apostolus dixit: Si confurrexistis cum Christo, quae sursum sunt quaerite, ubi Christus in dextera Dei sedet. Non dicit hic psalmus, soli Apostoli, soli Prophetae & martyres intrabunt per eam: sed iusti introibunt per eam. Quicumque ergo iuste agit, & inter justos Domini esse meruit, fiducialiter agat in eo sperans, quia intrabit per hanc portam. Quia Dominus non quaerit sanguinem conscientium: sed fidem pro qua sanguis effunditur credentium. Si habuerimus fidem quae potest sanguinem fundere, imputabitur nobis & cruoris effusio. O vere infelices Judaei: o miseri atque miserabiles: lapidem qui per Isaiam reponisus est, quod poneretur in fundamentis Sion, & populum utrumque conjungeret, esse Dominum Salvatorem, esse Filium Dei non agnovistis. Hunc vos reprobatis, adificantes quondam congregationem Domini, & Templi Dei mysteria custodientes: qui reprobus a vobis, factus est in caput anguli: & primam Ecclesiam de Judaeorum populo congregatam, & credentes ex nationibus in unum gregem & ministerium foederavit. A Domino factum est illud: hoc est mirabile in oculis nostris: ut nos qui ante passionem Domini sine testamento eramus exleges, adoptarem in filios Dei: & priori cingulo putrescente, aliud sibi Deus lumbare contexeret, alium populum prepararet.

Vos ergo Judaei habetis scripturam, vos legis libros, & nos in eum qui in eis scriptus est libris, ipsum adorantes, credimus. Vos tenetis paginas, nos sensum paginarum. Vos complicatis membranas animalium mortuorum, nos possidemus spiritum vivificantem. Quid mirabilius potest esse istiusmodi sacramento? Quid hac die felicius, in qua Dominus Judaeis mortuus est, nobis surrexit? In qua synagoga cultus occubuit, & est ortus Ecclesiae: in qua nos homines fecit secum surgere, & vivere, & sedere in caelestibus. Et impletum est illud quod ipse dixit in Evangelio: Cum autem exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me. Haec est dies quam fecit Dominus, exultemus & laetemur in eius. Omnes dies quidem fecit Dominus, sed ceteri dies possunt esse Judaeorum, possunt esse haereticorum, possunt esse gentilium.

Dies dominica, dies resurrectionis, dies Christianorum, dies nostra est. Unde & dominica dicitur: quia in ea Dominus victor ascendit ad patrem. Quod si a gentilibus dies solis vocatur, & hoc nos libentissime constitemur. Hodie enim lux mundi orta est, hodie sol justitiae ortus est, in cuius peninis est sanitas. Nunquid sol pennas habet? Respondeant Judaei, & qui tantum secundum literas scripturas intelligunt similes Judaeorum. Nos autem dicimus, quicumque sub alis istius solis fuerit, qui dixit in Evangelio: Quoties volui congregare filios tuos, quasi gallina pullos suos sub alas, & noluit? iste securus erit ab accipitro diabolo, ab aquilis volantibus in Ezechiele, & omnia peccatorum ejus vulnera sanabuntur.

Ut autem sciat fratres mei quod proprie psalmus iste de Domino scriptus est: & in Evangelio pueri, sicut meminimus, qui intrante Ierosolymam salvatore palmas levantes, clamaverunt atque dixerunt: Osanna in excelsis, benedictus qui venit in nomine Domini, Osanna in excelsis: de centesimo decimo septimo psalmo istos versiculos assumpserunt: O Domine salvum me fac. In Hebraeo scribitur, HOSIANNIA. Unde & Judaei impatienter ferentes voluit prohibere parvulos: de quibus in Isaiam loquebatur Dominus: Ecce ego & pueri mei quos mihi dedit Dominus. Tacentibus enim senibus & invidiae livore cruciatis, parvuli clamant & Christum parvuli confitentur. Quod si & illi tacuissent, lapides utique clamarent, id est, gentilium populus: de quibus in Evangelio scriptum est: Potens est Dominus de lapidibus istis suscitare filios Abrahamae: nos significans qui duro quondam corde fuimus: sed nunc credentes in Christo Jesu in filios Abraham, in filios Dei omnipotentis, adoptati sumus per ipsum Dominum: cui est gloria in saecula saeculorum. Amen.